

## Ana Kaniški

### **Dva primjera alegorijskog prikaza *Smrt kao kostur* u slikarstvu sjeverozapadne Hrvatske**

Članak upućuje na postojanje dvaju djela s prikazom alegorijskih figura *Smrti kao kostura* u baroknoj umjetnosti sjeverne Hrvatske. U franjevačkoj crkvi Sv. Ivana Krstitelja u Varaždinu varaždinski je trgovac Danijel Praunsperger dao likovno i skulpturalno urediti te u grobnicu prenamijeniti kapelu Sv. Josipa. U njoj je bio i sahranjen 1692. godine. Neznani je kipar na površini zapadnog zida, ispod galerije, prikazao figure *Smrti kao žeteoca žita* i *Smrti kao kostura sa strijelom i klepsidrom*. Oslanjajući se na tradiciju prikazivanja *Smrti* s atributima (strijelom, klepsidrom, krilima, lubanjom ili ružom) i uvođenja alegorijske figure *Smrti kao kostura* u grobnu plastiku – koju je uveo talijanski barokni kipar Gian Lorenzo Bernini u *Grobnom spomeniku papi Urbanu VIII. Barberiniju* (1628.; 1639.-1647.) i poslije na *Grobnom spomeniku papi Aleksandru VII. Chigiju* (1671.-1678.) – neznani je kipar pomno odabrao pojedine motive, koji pojedinačno, ali i zajedno otkrivaju jasnu eshatološku pouku i poruku o kratkotrajnosti ljudskoga života, podsjetnika na misao *memento mori* – „sjeti se da ćeš umrijeti!“, ali i nadu u vječni zagrobni život. Glavni prepozit zagrebačke katedrale i beogradski biskup, Stjepan Puc, oko 1758. godine započeo je obnovu kapele Sv. Petra u Gotalovcu, stradal u požaru tri godine ranije. Puc je u grobnu crkvu plemićke obitelji Gotal dao postaviti glavni oltar sv. Petra i propovjedaonicu gradačkoga kipara Josipa Stallmayera te bočne oltare sv. Magdalene i sv. Roka Ivana Kommersteinerja. S obzirom na to da je smrću posljednjeg muškog potomka, Emerika Gabrijela, obitelj Gotal izumrla, Stjepan Puc, njezin preostali živući odvjetak (po ženskoj lozi), dao je na atici glavnoga oltara sv. Petra prikazati stojeću figuru *Smrti kao kostura*, okrunjenu zlatnom krunom, koja raskida grb plemićke obitelji Gotal i time ta alegorijska figura upućuje na *memento mori*, ali i na *pro memoria*, znak sjećanja na obitelj Gotal.